

Stockholm 2020-03-23

OBS! Beslutas i riksdagen den 2 april

Föreslagna regeländringar i socialförsäkringen Extra ändringsbudget för 2020 – Åtgärder med anledning av coronaviruset

Observera att vid publiceringen av detta cirkulär så har riksdagen ännu inte beslutat om förslagen i propositionen. Regeländringarna är vid denna tidpunkt inte heller publicerade i Svensk författningssamling (SFS).

Redogörelsen i detta cirkulär avser de **förslag** i proposition 2019/20:132, Extra ändringsbudget för 2020 – Åtgärder med anledning av coronaviruset, som regeringen den 19 mars har överlämnat till riksdagen. **Riksdagen beslutar den 2 april 2020. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 7 april 2020.**

För att omhänderta effekterna i samhället av spridningen av det nya coronaviruset har regeringen i propositionen lämnat förslag med avseende på bland annat socialförsäkringsbalken och sjuklönelagen. Utbrottet av covid-19 aktualiserar behovet av särskild lagstiftning vid extraordinära förhållanden i fredstid, till exempel utbrott av samhällsfarliga sjukdomar. Regeringen föreslås därför ges bemyndigande att meddela särskilda föreskrifter avseende tillfällig föräldrapenning, sjukpenning och karens, smittbärrapenning och handläggning av ärenden i socialförsäkringsbalken (SFB). Regeringen lämnar även förslag avseende lagen (1991:1047) om sjuklön och föräldraledighetslagen (1995:584).

I cirkuläret redogörs även för regeringens pressmeddelanden där preciseringar av förslag som lämnas i propositionen aviseras. I cirkuläret redogörs även för övriga frågor som anknyter i viss mån till propositionen.

Sjuklönelagen

I syfte att bidra till minskad smittspridning och därigenom öka skyddet för befolkningen och viktiga samhällsfunktioner, förstärka försäkringsskyddet för berörda individer och minska kostnaderna för arbetsgivare föreslås lagändringar i sjuklönelagen. Förslagen avser att dels minska arbetsgivarens kostnader för sjuklön, dels kompensera försäkrade för karensavdrag och dels upphäva kraven på läkarintyg under sjuklöneperioden. Regeringen bedömer att de ändringar som kommer att göras med stöd av föreslagna bemyndiganden kommer att få en utformning som inte medför någon ökad administration för arbetsgivaren.

Utökat statligt ansvar för sjuklönekostnader

Regeringen föreslår att bestämmelser införs i syfte att minska arbetsgivarens kostnader för sjuklön, eftersom sjuklönekostnaderna kan bli mycket betungande under en tid då även andra konsekvenser av ett utbrott av en samhällsfarlig sjukdom påverkar arbetsgivarna. Även förslaget att slopa kravet på läkarintyg under sjuklöneperioden bedöms kunna öka sjuklönekostnaderna. En ny 2 a § föreslås införas i sjuklönelagen (SjL) med innebörden att regeringen vid extraordinära händelser i fredstid bemyndigas att meddela föreskrifter som avviker från bestämmelserna om arbetsgivarens rätt till stöd i form av Ersättning för höga sjuklönekostnader (17 -17 d §§ SjL).

Arbetsgivarens ansvar för sjuklön kvarstår oförändrat med regeringens förslag. Även arbetsgivarens skyldighet att göra karensavdrag från sjuklönen gäller fortsatt.

Av propositionen framgår inte hur regeringen avser att anpassa regelverket för Ersättning för höga sjuklönekostnader. Enligt nu gällande regelverk beslutar Försäkringskassan om Ersättning för höga sjuklönekostnader utifrån arbetsgivarens deklarerade sjuklönekostnader, utbetalning av stödet görs genom kreditering av arbetsgivarens skattekonto. Möjligheter finns att ansöka om förskott.

Förslag till budgetändring: Anslaget Ersättning för höga sjuklönekostnader ökas med 6 850 miljoner kronor.

Aviserat från regeringen

*Regeringen har i ett pressmeddelande publicerat av Socialdepartementet den 16 mars 2020 preciserat att staten föreslås ta hela kostnaden för arbetsgivarens sjuklöner under **april och maj**. I samma pressmeddelande meddelar regeringen att samtliga egenföretagare som bedriver företag i aktiebolagsform träffas av förslaget, då de omfattas av reglerna för sjuklön. För egenföretagare med F-skattsedel gäller delvis andra regler, varför regeringen avser att dessa egenföretagare istället ska kunna söka ersättning i form av schabloniserad sjukpenning för dag 1 till 14 i sjukperioden.*

Upphävt krav på läkarintyg under sjuklöneperioden

En samhällsfarlig sjukdom som covid-19 kan få ökad spridning om många människor, med och utan symptom på virussjukdom, uppsöker hälso- och sjukvården för att få intyg om nedsatt arbetsförmåga. Belastningen på hälso- och sjukvården behöver begränsas så att de som är i behov av vård kan få det. I syfte att motverka spridning av covid-19 föreslår regeringen därför att arbetstagaren inte längre ska behöva styrka nedsättningen av arbetsförmågan med läkarintyg i sjuklöneperioden, såväl med avseende på så kallade förstadagsintyg som intyg dag åtta i sjukperioden. Förslaget innebär att arbetstagaren inte behöver uppvisa ett läkarintyg för rätt till sjuklön från arbetsgivaren. Enligt förslaget upphävs 10 och 10 a §§ SjL. 8 § andra styckets två första meningarna och tredje stycket SjL tas bort.

Närmare om ikraftträdande och övergångsbestämmelser: Lagändringarna föreslås träda i kraft **den 7 april 2020**, men ändringarna avseende slopat krav på läkarintyg ska dock **tillämpas från och med den 13 mars 2020**. Efter den 12 mars 2020 behöver en arbetstagare därför inte styrka nedsättning av arbetsförmågan med ett läkarintyg, inte heller kan Försäkringskassan eller en arbetsgivare kräva ett så kallat förstadagsintyg efter denna tidpunkt i en pågående sjukperiod eller från och med första dagen i varje kommande sjukperiod.

Enligt lagförslaget bestämmer regeringen när äldre lydelse avseende 8, 10 och 10 a §§ åter ska träda i kraft.

Karensavdrag kompenseras tillfälligt

Vid mer allmän spridning av en samhällsfarlig sjukdom som covid-19 finns skäl att göra undantag från reglerna om karens, då det är önskvärt att sjuka inte går till arbetet. Det finns annars risk att smitta sprids till arbetskamrater och andra som individen kommer i kontakt med under arbetstiden och vid resor till och från arbetet. Vid extraordinära händelse i fredstid föreslås därför att regeringen, eller den myndighet regeringen bestämmer, får möjlighet att meddela kompletterande föreskrifter om undantag från bestämmelserna om bland annat sjukpenning och karens. Regeringen föreslås även få föreskriva om kompensation i form av sjukpenning till försäkrade som får ett karensavdrag och kompensation till egenföretagare, med stöd av nya bestämmelser i 2 kap. 5 a § och 27 kap. 9 a § SFB.

För en arbetstagare som har rätt till sjuklön ska karensavdrag fortsatt göras av arbetsgivaren vid sjuklöneperiodens inledning.

Övergångsregler aviserade från regeringen

*Regeringen har den 11 mars 2020 aviserat, och i pressmeddelande från Socialdepartementet den 13 mars 2020 preciserat, att kompensation för karensavdrag i form av sjukpenning för första sjukdagen gäller från och med **den 11 mars till och med den 31 maj 2020**. Den försäkrade kommer att få ansöka om ersättning retroaktivt. Även egenföretagare kommer kompenseras för karens genom en schabloniserad ersättning för dag 1 till 14.*

Förslag till budgetändring: Anslaget Sjukpenning och rehabilitering ökas med 1 800 miljoner kronor, varav 1 700 miljoner kronor avser ersättning för karensavdraget och 100 miljoner kronor avser ersättning till egenföretagare dag 1 till 14.

Regeringen får meddela särskilda föreskrifter om undantag i Socialförsäkringsbalken

Utbrottet av det nya coronaviruset aktualiserar behovet av särskild lagstiftning vid extraordinära förhållanden i fredstid. Regeringen, eller den myndighet regeringen bestämmer, föreslås ges möjlighet att skyndsamt och flexibelt meddela särskilda föreskrifter om undantag avseende bestämmelserna om tillfällig föräldrapenning (13

kap.), sjukpenning och karens (27 och 28 kap.), smittbärapenning (46 kap) och handläggning av ärenden (110 kap.) i socialförsäkringsbalken.

I ett läge med hög risk för spridning av samhällsfarlig sjukdom kan förutsättningarna för att beviljas smittbärapenning behöva ändras. Likaså kan antalet situationer som ger rätt till tillfällig föräldrapenning komma att behöva utökas. Därutöver bör regeringen även kunna föreskriva om kompensation i form av sjukpenning för försäkrade som får karensavdrag. Om regeringen meddelar kompletterande föreskrifter om karens, smittbärapenning eller tillfällig föräldrapenning kan det även finnas skäl att införa särskilda föreskrifter som underlättar handläggningen för såväl den enskilde som Försäkringskassan. Det kan exempelvis handla om anmälan och ansökan. För smittbärapenning kan det handla om att ändra kraven på de handlingar som ska bifogas en ansökan om smittbärapenning. För tillfällig föräldrapenning kan det handla om att ändra krav på läkarutlåtande i vissa situationer.

Förslaget om möjlighet att utfärda föreskrifter om ändrade bestämmelser för tillfällig föräldrapenning innebär beredskap att vidta åtgärder, vilka beroende närmare utformning och nyttjandegrad enligt regeringen kan beräknas öka utgifterna med mellan 3 000 och 7 000 miljoner kronor.

Föräldraledighetslagen – anmälningstid vid tillfällig föräldrapenning

Vid extraordinära händelse i fredstid föreslås regeringen, eller den myndighet regeringen bestämmer, få möjlighet att meddela kompletterande föreskrifter om rätt till tillfällig föräldrapenning. Om en förälder får eller skulle haft rätt till förmånen på grund av sådana föreskrifter, ska ledigheten anmälas till arbetsgivaren så snart som möjligt, enligt föreslagen ändring av 13 § andra stycket Föräldraledighetslagen.

Andra aktuella frågor med anledning av covid-19

Undantag från krav om läkarintyg vid tillfällig föräldrapenning

Försäkringskassans GD har beslutat att från och med den 19 mars 2020 och tills vidare krävs inte läkarintyg för tillfällig föräldrapenning när barnet har varit sjukt eller smittat i mer än sju dagar. Detta gäller oavsett orsaken till barnets sjukdom eller smitta.

Försäkringskassans hantering av läkarintyg med anledning av Covid-19

För att underlätta sjukskrivningsprocessen för hälso- och sjukvården har Försäkringskassan beslutat att tillfälligt införa förenklad rutin vid hantering av läkarintyg för sjukpenning. Under rådande läge kommer Försäkringskassan utgå från läkarens professionella bedömning gällande val av kontaktsätt (till exempel skype, videomöten, telefon) och inte utreda detta. Rutinen gäller alla sjukfall, inte endast försäkrade med misstänkt eller konstaterad covid-19.

Information finns även hos Finfa – Försäkringsinformation för arbetsgivare
www.finfa.se

SVENSKT NÄRINGSLIV
Arbetsmarknad & Förhandlingsservice